

СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ

ВѢСТНИКЪ НЕЗАВИСИМЪ ОТЪ ПАРТІИ.

„СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ“

издава се сега единъждъ въ седмицата въ Сѣбота, но щомъ са съобщи съ 500 подписчика, ще са удвои величината ѝ.

Цѣната за въ България:

За 12 мѣсяци 4 рубли или 16 лева
За 6 „ 2 „ или 8 „
За 3 „ 1 „ или 4 „

За въ странство са прибавя на годината 4 лева, половина год. 2 лева, трѣтъ мѣсяца 1 левъ.

За вѣнски публикации

плаща на единъ редъ за първитъ три пѣти 30 стотин., а за всѣхъ послѣдующи 20 стотин.

Писма и препорѣчки са испращатъ до издателствата на „Свободна България“ въ дома на редактора.

Неплатени писма са неприятели

Единъ брой 40 стотини

ВАРНА, 14 Януария.

Журналистиката на единъ народъ подчиненъ различава и трѣба да различава отъ журналистиката на единъ народъ, който е съвършено или полу-свободенъ, каквото сме сега ний Българитѣ.

И нашата бѣдна журналистика е минжала прѣзъ първия періодъ, сега са намѣрва въ другия, снрѣчь въ періода на свободно съществуваніе и дѣйствованіе. Но както въ една, тъй и въ другия случаѣ журналистиката трѣба да има се една мисль --- за занянето народнитѣ интереси отъ сѣка една страна.

Въ сравненіе съ чуждестранната журналистика и отъ двѣтъ категории, нашата са е намѣрвала и още са намѣрва; мислимъ, въ постоянна борба съ по-неблагоприятни обстоятелства, познати на сичкома ны; за туй и не може са твърдѣ похвали, че е была сѣкога вѣрна на своето посланіе и че е вървѣла сѣкога напредъ съ народния прѣпорѣкъ --- за благото на народа, макаръ сѣка газета у насъ да са е евявала съ този прѣпорѣкъ предъ народа. При сичко това никой не може отказа нейното велико значеніе.

Ако прочее въ жалкия турскій періодъ, въ періода на междуцарствіето, много късно са поевни на българскій свѣтъ българска газета (и тя бѣше, ако помнимъ добръ „Българскій Орелъ“ въ Ланцигъ 1840 или 1845), то нашето вѣстникарство пакъ е имало благотворно вліяніе върху народа. Кога е тъй было въ онуй тѣжко минжло,

то при спичелената памъ съ руското орѣжіе свобода, напнтѣ газетъ безъ сумѣніе трѣба да бѣдѣтъ по-ревностни иѣступны (водители) на народа и неуморими бранители на истинскитѣ неговы интересы.

Важны причини подбудихъ и насъ --- нѣколцина отъ Българитѣ въ тѣзи крайпина на свободна България, --- именно сега, да са исправимъ на реда съ борборницитѣ на народнитѣ права, неразличны отъ задлѣженіята народны, защото коя-да-е газета не стига само да сочи на народа неговитѣ права, но съ тѣхъ трѣба да му обажда и каквы задлѣженія той има. Тѣй, съ нашата газета ний сме твърдо рѣшени да вървимъ въ пѣтя, който ни обажда здравитѣ разумъ и опытитѣ, безъ да са вдаваме на тѣзи или онѣзи партія, които назла честь преждевременно са поевихъ у насъ и безъ никаквы опредѣленни начала. А тѣхното поевяване ний не отдаваме на друго, освенъ че сѣкый отъ насъ (особенно публицисты веты и новы), сѣкый по своему разумѣва свободата и тѣй я брани, както я разумѣва партіята, на която принадлежи и която той трѣба да освѣтлява, като распростира съвременно извѣстны начала, спасителны за народа, когото тя са е наела да ръководи; съ една рѣчь --- лишеніе то въ истинскій патриотизмъ и самоотверженіе на нѣкои отъ народнитѣ ни водители съ свонитѣ органы сж, по нашето мнѣніе, и причина на сегашнитѣ наши, тѣй да кажемъ, политически партіи и фракції.

Напротивъ, нашитѣ полити-

чески мѣжъе и тѣхнитѣ органы (вѣстницитѣ) трѣба да са позаботѣтъ за този народъ, отъ когото сж тѣ излѣзли и който е турилъ на чело въ управленіето подиръ Възлюбленныи си Князь, да са позаботѣтъ, вамъ, за подобрѣніето на, вото днешно положеніе свѣтла бѣднина, като готвятъ за негова само лентъ животъ, а не да го кжсватъ партизанскы тогазъ, гато той, народътъ и безъ туй е доста распожсанъ. Инакъ е и немислимо народътъ да де до пълна съзнателность да живѣе като народъ самостоятеленъ, да гони и постигнъ своя идеалъ, който е общъ и цѣло славянство --- цѣлокуцъ България, по санъ-стефанскъ договоръ, и, найподиръ, да оправдае снмнатитѣ на братскыи намъ русскій народъ, който е едно съ великыи свой Монархъ станж рѣшително и ны защити, отхрва ны отъ нашитѣ притѣснители.

Отъ тѣзи и таквыи мысли и въззрѣнія обладаны, ний са рѣшихмы да предприемемъ издаването на единъ вѣстникъ въ Варна --- и рекли сме да вървимъ въ този пѣтъ, който посочихмы на читающата публика въ обявленіето си отъ 16 Декемврія пр. года. Въ него, както виждатъ нашитѣ читатели, ний не са общаваме много и голѣми нѣща на народа за народа, нито имамы омыслъ да ласкаимы нѣкой классъ, нѣкое съсловіе отъ народа. Защото у насъ, слава Богу, ни работници, ни тѣ съставляватъ особень классъ ни търговцитѣ, нито и Кметъ

туцията, до колкото я разбира-
мы ний, не допуша подобно раз-
дѣленіе на народа: у насъ бо-
гаты и сиромаси, граждани и
селяны, мастори и работници,
силни и слаби --- се сме едно,
туй сме ний народътъ, интере-
сътъ на когото трѣба да брани
сѣкий, който осѣща въ себе си
доста сили и способности за него
и да ги брани не както ты той
разумѣва (защото много нѣти
народътъ може да се лѣже въ
нѣщо), но тъй, както ты ний
разумѣваме, ний които сме са
наели да го ръководимъ чрезъ
печатъта, безъ да гледамы на
неговитѣ луды или мъдры отъ
този свѣтъ. Да земнемъ напри-
мѣръ думата свобода, която и-
ма широко и тѣсно значеніе. У
народа, който едвѣмъ чувствува
свободата, не може да има туй
високо понятие за нея работни-
къ и господарьтъ, лишени не
отъ научно образование, но
вървоначално образование,
често четво и писмо; а ний
се знаймы нѣщо повече
отъ него, ний, казвамъ --- пу-
блицистътъ, които сме са на-
ели да го свѣстяваме и упутва-
мы въ правия нѣтъ, ний по-
исно понятие ще имамы за сво-
бодата и, слѣдователно, по на-
шето разумѣніе, трѣба да гово-
римъ и пишмъ върху този пред-
метъ за народа, а не тъй както
той го разумѣва.

Двѣ думи за свободата и самоуправленіето.

Подъ предкрасното име „свобода“
ний не разумѣвали. нито искамы да
бранимъ тъй наречената „свобода
на волята“, а свободата гражданска
или обществена, за която тъй мно-
го се разсѣждавали съ време и сега.

И дѣйствително не е новъ, нито
е изчерпанъ този въпросъ, който сѣ-
часъ е серьезно занимавалъ хората
и ги е раздѣлялъ по мислитѣ и
възгледовѣтъ пмъ за него; но въ на-
ше време той са представи при съ-
вѣсмъ нови условия, и за това пис-
ква съвѣсмъ друго и по основател-
но разгледанье. Отведиждъ ний не
можемъ го разгледа всеостранчиво ---
той иска много време и мѣсто за
изучаваньето му; ний тукъ ще изло-
жимъ само основни нѣкои мисли,
отъ които ръководими смѣмъ да
излѣземъ на полето не да са кара-
ми или да са бѣйми съ онѣзи, които
може би да се *противу насъ*, а да
бранимъ до колкото можемъ нашето
мнѣніе и мнѣніето на другитѣ по-
стъпъ на *изказано въ полза*

на народа, който трѣба да се въс-
питава и да познае съ *правата и*
своитѣ *задлъжения*.

Да кажемъ, на пр. и ний, споредъ
мнѣніето на нѣкои, че *ужъ народъ-
тъ нема никаква потреба да огра-
ничава своята собствена властъ надъ*
само себе. — Било е време, когато
туй преобладающе мнѣніе не еж мо-
желъ да поклатятъ и такъвъ не-
обикновенни събитія, каквито бѣха
нѣкои отъ голѣмата французска ре-
волюція, защото бѣха дѣло само на
нѣколица, които имаха въ рѣцѣ
властѣта и виновати бѣха въ тѣхъ,
слѣдователно, по народнитѣ учреж-
денія, по онзи аристократически
духъ и монархически деспотизмъ,
който предизвика революцията съ
нагубнитѣ нейни послѣдствія за са-
мата Франция, а благотворни за дру-
гитѣ страни и народи. После, кога-
то са образува обширната демокра-
тическа республика и завзе мѣсто
въ международната челядь, като е-
динъ отъ най-силнитѣ ѣ членове,
тогазъ избирателното и отговорно
правителство станъ предметъ за на-
блюденіе и критика; тогазъ забѣлѣ-
жиха, че подобни изразенія, като
само-управленіе и властъ на народа
надъ самото себе, не еж съвѣсмъ
точни.

Народъ облѣченъ съ властъ не
представя винаги народа, който е
подчиненъ на тѣзи властъ, и тъй
нареченото *самоуправленіе не е такъ-
вози правленіе, дѣто сѣкий самичакъ*
да се управлява, а такъвози, дѣто
сѣкий са управлява отъ всичкитѣ
други, казва Джонъ Стюартъ Милъ.
Освенъ туй, народната воля на дѣло
не е нищо друго, освенъ воля на
по-многочислената или на несдѣтел-
ната частъ отъ народа (разумѣва се
— за народъ развитъ, народъ въ
пълна самосъзнателностъ), т. е. во-
ля на болшинството или на онѣзи,
които сполучатъ да ги признаятъ
другитѣ за *болшинство*.... дѣто ще
каже, народната властъ може да и-
ма побужденіе да стѣснява, да ма-
чи една частъ отъ народа, и за туй
противъ нейнитѣ злоупотребленія
тъй ежко са зематъ мѣрки, както и
противъ злоупотребленіята на всяка
друга властъ.

И тъй ограниченіето правител-
ственната властъ надъ едно лице не
губи своето значеніе и въ онзи слу-
чай, когато облѣчениитѣ съ властъ
еж отговорни предъ народа. Туй, до
колкото знайми, не само не е по-
срѣщнало възраженія отъ страна на
великитѣ мислители, но и намѣрило
е съчувствіе въ онѣзи клѣсове на
европейското общество, на които ин-
тереситѣ, прави или криви, не са
срѣщатъ съ интереситѣ на демокра-
тіята. За това и много лесно са
распрѣснж отгортето начало, тъй
щото въ политическитѣ умозрѣнія
„тираніята на болшинството“, сега
обыкновенно са туря въ числото на
онѣзи лошевини, противъ които об-

ществото трѣба да бѣде нащрекъ,
да бѣде будно.

Но мислящитѣ хора съзнаватъ, че
когато обществото задружно стане
тиранъ по отношеніе къмъ отдѣлни-
тѣ лица, които го съставятъ, то не-
говитѣ средства къмъ тираніята не-
са ограничаватъ съ тѣзи само сред-
ства, каквито може да има правител-
ственната властъ. Обществото може и
трѣба да привежда въ изпълненіе то-
ко своитѣ собствени постановленія
и ако правн нѣкое неправилно поста-
новленіе или такъвози, чрезъ което
са намѣрва тамъ, дѣто не трѣба да
са намѣрва, въ такъвъ случай не-
говата тиранія е по-страшна отъ
всеможитѣ политически тираніи. Е-
то защо не стига да са назимъ само
отъ правителственната тиранія, ако
я има, но и отъ тираніята на го-
сударството въ едно общество
мнѣніе или чувство — да принужда-
ва другитѣ да сформиратъ своитѣ
характери съ извѣстни нему образ-
ци, когато отъ тѣзи другитѣ може
они да не еж признати за такива.

Има граница, прѣзъ която обще-
ственното мнѣніе не може законно
да са намѣсе въ личната независи-
мостъ; трѣба да са положи тѣзи гра-
ница, да са оградн и запази отъ
нарушенія, — и то е тъй необходи-
мо, както и запазването отъ поли-
тически деспотизмъ. Че такъвъ е-
дна граница е необходима — нема
сумнѣніе и не трѣба за него да спо-
римъ; но практическій въпросъ —
какъ да са прокара тѣзи граница,
какъ да са съгласн личната незави-
симость съ общественния контролъ,
този въпросъ почти не е бутнатъ....

Ний ще са повърнемъ пакъ върху
туй твърдѣ важно питанье; сега са
ограничавами само съ неговото пов-
диганье — и свършвами до тукъ за
днесъ. Т.

Отгортитѣ редове еж достатѣчни,
мислимъ, да покажатъ почвата на
която сме стѣпили наедно съ на-
шитѣ сътрудници, за да послу-
жимъ и ний по силитѣ си на наро-
да, като му посочвами съ правата
и неговитѣ задлъжения изобщо, а
въ частности — като имамы предъ
видъ да въздигнемъ на едно равни-
ло съ него тукашното населеніе,
което ний намѣрвами много назадъ
въ народното съзнание и въ сичко
отъ населеніето по градищата и отъ
двѣтъ страни на Балкана, който и
раздѣля и съединява днесъ, както и
съ време, единъ и сѣщія народъ съ
еднакви нужди, еднакви надѣжди и
еднакви стремленія.

За туй и много разчитамы на
симпатіитѣ на нашитѣ народни дѣя-
тели, както и на самия народъ —
да ни поддържатъ въ трудното на-
ше и патриотическо дѣло.

ИВ. С. АКСАКОВЪ.

неговитѣ заслуги въ славянскій миръ.

Руссия, подиръ освобождението на България отъ столѣтното робство, заслужва отъ пълнѣ български народъ вѣчно уваженіе и почетъ. Всички тѣ руски мже, освободителитѣ на българскій народъ, на които имената вѣчно ще украсяватъ българската исторія и до тогава добръ ще живѣй българскій народъ на свѣта. За това исторіята ни, ще да нише и расправѣ на дълго и широко.

Рускитѣ просвѣдени мже съ своитѣ си високи гуманин чувства къмъ човѣчеството, угнетенитѣ славяни, а най-паче Българитѣ, между които особено вниманіе заслужава Ив. Сер. Аксаковъ.

Ив. Сер. Аксаковъ на 1858 год. е първѣй пхтъ започелъ да издава въ Москва газета „Парусъ“ съ чисто славянско направленіе, но политическото съображеніе въ онова време на Русія не позволи да са нише толкова явно за угнетенитѣ славяни и заради туй „Парусъ“ не би честитъ дълго да живѣе.

На 1860 год. Ив. Сер. са явява съ газета „День“ пакъ се славянско направленіе, въ който широкитѣ листове са пълняхъ съ статіи отъ разни славянски земи въ защита на Славянитѣ са нишаха отъ способни и даровити пера. Но и „День“ не бѣше честитъ дълго да живѣе. Слѣдъ нѣкое време са появява Аксаковъ съ друга газета „Москва“, която скоро са природи въ „Москвичъ“, но и тѣ са сирѣха по сжнитѣ причини, както и „Парусъ“.

Аксаковъ слѣдъ това и като членъ на Славянскій комитетъ въ Москва е премного съдѣйствувалъ въобще на славянскитѣ работи, а особено ети за въспитаніето и образованіето на Българитѣ въ Русія. Дѣятелността на Ив. Сер. презъ 1857, 1862, 1867 1875 и прч. години, въ времето на турското звѣрство съ българитѣ, сѣрбската война, става опознато на пълнѣ славянскій миръ. Дѣятелността на Ив. Сер. въ най-тежки времена за южнитѣ Славяни. Герцеговинци, Черногорци, Боснянци, Българи и Сѣрби са вижда отъ газетитѣ руски. Гуманното слово на Аксакова въ полза на южнитѣ Славяни са разнесе по пѣла Русія, слѣдъ което са стекоха голѣмѣтъ пожертвователи отъ дрехи, лекарства и пари, съ благодареніе отъ които и са облѣкоха хиляди голи, боси; нахраниха са жедни и гладни Герцеговинци, Черногорци и Българи. Дѣтѣ рѣчи на Аксаково произнесени въ Москва Славянски комитетъ въ полза на Българитѣ и Сѣрбитѣ електрически подѣйствуваха не само по пѣла Русія, ами тѣ сж четоха въ сичкитѣ славянски земи дору и въ Америка. Словото на Аксакова имаше могущественна сила по освобождението на България.

Аксаковъ за своята идея за сбли-

жаваніето на Славянитѣ, а най-вече освобождението на Българитѣ с много претърпявалъ разни лишениа, но този просвѣщенъ славистъ примѣренъ до край и сега пакъ на чело съ новія си органъ „Русъ“ привежда идеи за благо на рускій народъ и славянството: по гражданско управленіе по нови начала. Ив. Сер. Аксаковъ, като вѣщъ, който дълбоко пзучилъ и познава славянскитѣ обичаи, права, исторіи безъ друго, че ще има благотворно и благодѣтелно вліяніе при въвежданіето на рускитѣ нови реформи, които ний, като Българи, трѣба да са опознаваме съ тѣхъ, съ рускитѣ сждилица, рускитѣ закони, ново-веждания, ний Българитѣ винаги трѣба да ги имаме предъ видъ. Руското учение, трѣба да са распространява въ самата България. Словото славянско на България съ Русія, трѣба да бѣди като символъ. Българската сила и счастье, ще зависи отъ Русіята — нашета избавителка.

Съ това, ний са считамъ честити да препорѣчамъ на нашитѣ читатели и почитателитѣ на избавителитѣ ни — Руски. Ив. Сер. Аксаковъ и негова органъ „Русъ“. Желателно би било „Русъ“ да са распространѣше по пѣла България, за да могатъ нашитѣ читатели са запознаятъ съ началата и мислитѣ на нашія частитѣй славистъ и доброжелателъ на пѣлнѣ българскій народъ.

РУСЪ излиза еженедѣлно всяка сжбота, за 12 мѣсяца 8 руб., 6 мѣсяца 4 руб., 3 мѣсяца 2 руб.

Адреситѣ: Редактору газети *Русъ* Ивану Сер. Аксакову въ Москва.

Значеніето на гр. Варна за България.

По своето красиво мѣстоположеніе на балканскій полуостровъ на и Черно Море едвѣмъ ще са намѣри другъ градъ, който да има по-добаръ, по-красивъ изгледъ, който да обрѣща тѣй много вниманіето на зрителя, като Варна. За да представимъ понагледно на читателитѣ си и на онези, които не сж били и не сж видѣли Варна, то неше бѣде излишно да са кажатъ за нея нѣколко слова. Въобрази си читателю, Черно море, което са навира въ сушата и представлява едно пристанище на видъ стодно за да вмѣсти и приеми твърдѣ голѣмо число кораби, отъ което са издига сушата надъ морето и представлява едно възвишено равнище отъ морската повърхность оа 30—60 лѣката, въ широчина по-между двѣ гори или баири отъ 4.000—6.000 лѣката и на дължина отъ 20 до 40 хил. лѣката. Окреснитѣ вершини на Варна сж ветвитѣ на Балканскитѣ планини, които на видъ представляватъ като пазва, въ срѣдата на която са намѣрва града Ваона. Тѣзи гори сж окрестноститѣ на Варна. Тѣ са възвишаватъ отъ 400 до 600 лѣката и не които вършинитѣ сж окитени отъ твърдини, които въ времето на войната сж вадили отъ кадѣ сушата и морето Варна и турското царство. По политѣ на тѣзи планини отъ кадѣ Варна сж насадени съ лозя и разнородни ошочи. Лозята даватъ пресладко гроздье; череши, круши, бадеми, смокани, сливи са сѣрматъ изрядни сортове. Планинитѣ даватъ на Варна студени води въ най-голѣмо изобиліе, отъ които сѣкій кварталъ и попорядочнитѣ кѣши иматъ чешми и кладенци. Отъ Варна на дѣсно са

начепватъ лѣсове, които достигатъ до самата Камчия, дѣто сж най-усойнитѣ отъ вѣковни дървета Варна, като са намѣрва по-срѣдъ лѣсоветѣ, за това гори евтини дърва 20 гроша колата, а чювалъ вѣглища по 16—15 гр.

Лѣсата, планинитѣ и морето правятъ тука въздуха винаги чистъ и здравъ; лѣто и зимѣ с умѣренъ и много пріятенъ за живеніе.

Морето и Девненскитѣ Езера даватъ на жителитѣ Варна прѣзъ годината разнородна сладка отъ най-високи сортове риба. Морето освенъ това, въ което водата отъ 15 Априлий до 15 Септемврий е толкова топла, што може човѣкъ да са кѣпи. Никатѣ въ Черно Море не дава толкова удобно и пріятно удоволствие на хората да са кѣпятъ. Въ Варна въ Май, Юлій, Августъ дохождатъ тука да са кѣпятъ не само отъ пѣло Княжество на България, ами и отъ Влашко и Молдавія. За голѣма обаче жалость Варна не са отличава, нити съ удобни си купални, нити гостиници, нити пакъ градини за публиката. Въ такава немарливостъ е билъ и сега е градскій свѣтъ.)

Варна, като турски градъ, въ миналитѣ времена е направенъ крайно набрежно съ гжсти кѣши, тѣсни криви улици, които представляватъ хаосъ отъ общи безредіи, което характеризова безпечността на Турцитѣ съ която са въобще отличавади въ миналото. За поправяніето и разширяваніето на улицитѣ урежданіето и узраменіето на града много не зависи отъ членостъ на общинското управленіе въ гр. Варна, съ което тѣ не показатъ на свѣта до колко разбиратъ и видятъ на далеко.

Варна безъ съмнѣніе представлява велика бѣднина. Тя има да играй голѣма роль не само за пѣла България, но и за сѣдинитѣ княжества. Той е единственнѣй градъ, който има таково удобно съобщеніе съ морето да води търговія съ Русія, Турція, Гръція, Италия и пр тѣй оше съ Азія, Африка и другитѣ части на свѣта.

Варна е вече обрѣнала зора на уважѣмѣй отъ пѣлнѣ Българскій народъ, Н. В. Княза ни, който, както казаватъ, шѣлъ да си направи лѣтенъ дворецъ. Не по-малко е обрѣнала и обраша вниманіето на интеллигенцията на пѣлнѣ българскій народъ, не само въ България, ами и въ Сѣрбія, Романія, Русія и Париградъ.

Варна до войната, която имаше сичко на сичко 200 фам Българе, та днеска има повече отъ хиляда.

Слѣдъ като са разрѣшни плана на Варна и построен пристанището, то тя ще замини по умноженіето на жителитѣ по край дунавскитѣ и покрай морски и други мали градове.

Варна напредъ немаше на една порочна кантора, като днеска тя вече има повече отъ 20—30 отъ разни колоніални европейски стоки. Първото мѣсто отъ тѣхъ занимаватъ: Тулченското дружество на чело на което е Ханзовъ, Българо-Русското търговско дружество на чело Карловскій, други частни кантори. Величко, Левтеровъ, Марковъ, Бвахчиеви, Поповъ, Паница, Славчевъ, Нойковъ и пр.

Населяваніето на Турцитѣ тука е незамѣтно, защото кѣшитѣ имъ незамѣтно и бързо са купуватъ и отъ Българе преселен. Тука кѣшията видимо засѣлватъ. Въ турското време една кѣша азѣ е струвала 10 хил. гр. днеска струва 40—50 хил. гроша. Слѣдъ нѣколко дена статистиката, ще ни убѣди краснорѣчиво какъ са Варна бързо

*) Говори се че на 1878 год. нѣкой богатъ рускиъ, на когото са направилъ Варненското мѣстоположеніе, просялъ градскій свѣтъ да му позволи да направи на бѣрга на Варна гостиница съ купална и градина по най-новъ способъ и лѣсопояна за орѣхови дѣски, и слѣдъ 30 год. сичко това да остане въ полза на града. Градскій свѣтъ въ това отказа на благороднѣй русецъ.

населена отъ народъ преимуществено българе.

Варна, обаче и нейното бъдуще значение обрѣна и сериозното внимание на общини и честитѣйши Князъ и на сичка българска интелигенция, но ти още не обрѣнала вниманието на министерството, както на покойнитѣ така и нинѣ останалитѣ. Замѣчително е, жителитѣ на Варна още не плашатъ никакви дажѣи.

Търговцитѣ на Варна макаръ и да иматъ почтено съобщение посредствомъ Черно-то Море по пѣмскитѣ параходи, презъ които получаватъ отъ странство отъ котки за кораби до игли, но отъ Руссѣя, която е най-близка до Варна, неможе даже писма да почува и отпращава, а камо ли стоки, нужни пѣна и книги, толкова сега нужни за Българитѣ. Русското правителство което въ послѣднѣ време, извърши такива велики работи, дори и примени дѣлото на Балканскій полуостровъ, неможе да направи за българо и лѣсното съобщение на България съ Руссѣя по средството на русскитѣ параходи, които получаватъ плата и мрежатъ два пѣти отъ Одесса до Варна.

Съ благодарение вмѣстѣвама въ листа си тѣзи юмористическа статья, написана отъ талантливото перо на единъ нашъ труженникъ по народно-то образование.

О т е ч е с т в о .

„Πατρίς γάρ ἐστὶ πᾶς ἴν, ἂν πρᾶττῃ τῆς εἰς.“ (Арпистофанъ).

„Ὡς πανταχοῦ γὰρ πατρίς ἡ βόσκουσα γῆ.“ (Еврипидъ).

„Πᾶσα γῆ πατρίς!“

(Сѣвѣй козмополитъ).

Като са научавамъ тукъ да поговори или, по-добрѣ, да са разговори съ любознателнитѣ четници на новия в. „Свободна България“ върху туй, що общо го казватъ *отечество*, то азъ, по-слабъ отъ по-силнитѣ, ще са ограничѣ да възбуда само нѣколко питанія, които сѣмъ не са наемамъ и да рѣша.

Но понапредъ да са договоримъ, ако щѣте, върху самото название на този предметъ. — Азъ какъ съмъ зачѣлъ на *дискала*, има *сама* 40 години, тѣй съмъ го запомнилъ — *отечество*. А нѣкои отъ поновитѣ или *нарицало-даскали* и *даскалети*, като тѣзи които привождатъ и *уредѣла* българското книжовно дружество въ Бранла, — ето отъ тѣхъ *сега* пазѣе тѣзи дума *татковина* за *отечество*; и тѣзи послѣдната е влѣзла вече въ употребу, както са види и слуша отъ нашитѣ пѣсни, тогазъ какъ *татковина* вѣдѣ у Българитѣ са не чува. Ако нѣкои отъ нашитѣ писателѣта сѣ я зели за *сирмѣ*, то просто да угодиатъ на книжовнитѣ чорбаджии отъ Бранла, за да ги хвалитъ въ тѣйното *големо книжѣ*. Защото учителя Шинковъ отъ Търново видѣхте ли какво го бѣха направили въ единъ отъ послѣднитѣ броеве на туй книжѣ — „Исчерпено списание“, го казваха, чини ми са — за дѣто ги не питатъ онѣзи чорбаджии, като щѣлъ да списа българска история! Но пакъ и до нейдѣ иматъ право тѣзи хорица, когато Шинковъ трѣбало да знай, че за история особено „българска история, никой другъ не трѣба да са задава да пише, освенъ г. профес. Дриновъ отъ Панагюрище; само за одного има исклучение — за г-на д-ра Прѣчка и то защото е прѣлъ напълно и проповѣдва въ своето съчинение теоріята Дринова за Уралско-чудско-финското происхождение на Българитѣ. Пакъ и не е тѣлесно да са нападне единъ славеникъ, който изъ любовъ къмъ Българитѣ са потрудили да избуе и напише исторіята нмъ; — пакъ е друга работа — нѣй можемъ

да са нападами салтъ не, ами и да са бѣми единъ другѣй, когато сѣмъ отъ противно мнѣние помежду си. . . .

Да дойдемъ пакъ на предметъ си, че отечеството си е отечество, а татковина дава повече понятіе за наслѣдство отъ татка — *бащино*, както и отъ майка — *майчино*.

За полесно нѣй раздѣляни статьята си на нѣколко части.

I.

Евренитѣ има ли отечество и дѣ е негосото отечество?

Ако бже роденъ въ Коимбра, въ провинціята на Беира (въ Португалія), т. е. между една чета груби невѣжи, готови сѣкога да са препиратъ съ него и на които и той трѣба грубо да отговаря; а при туй са и гони, като не бже свинске и са прицѣржа о своитѣ традиционни обичаи, свързани съ неговата праотческа вѣра, — то Коимбра негово ли е отечество? Може ли той да обича нѣжно Коимбра, може ли да каже за нея както *Хораций* въ френскія поетъ Н. Корнелия (актъ I, св. I и актъ II, св. 3) думатъ за Алба:

„Алба, мила татковина.

Моя първичка любовъ. . . .

Да умремъ за нея трима,

Туй честь за насъ — животъ новъ.“

Да не му е Ерусалимъ отечество?

Чуватъ е Евренитѣ неопредѣленно да хортуватъ, че едно време неговитѣ прѣдѣли, които и да сѣ, обитавали тѣзи каменива и безплодна земя, погранична съ една грозна и страшна пуснина, и че Турцитѣ сѣ днесъ господарѣ на туй малко, но минае свята мѣсто, отъ което тѣ не изхвърватъ почти нищо. . . . И Ерусалимъ не е негово отечество, и Цариградъ тѣй, и Одесса, и Масква, и Яшъ, и Букрешъ и, и, и, дѣто нема една пѣя мѣсто негово.

Но въ българската столица, въ равна Софія евренитѣ има по-много отъ една пѣя мѣсто, пакъ са радва и на граждански права наравно съ българина — шопъ, когото той и експлоатира *всякога*. . . .

Слѣдователно отечеството на нашия *Хамичи* или *Аврамичи* е Софія и ввредѣ, дѣто е той като въ Софія —

Бозъ, ерменецъ, който прѣлъ сичкия си животъ, токо-речъ, варди нѣкое *кюше* въ *сокаци* на красивѣ Стамбулъ по сарафлжъ или по друга нѣкоя търговска спекула, и който отъ време-на-време прескача до Одринъ, до Бургасъ и туза до Варна, че и на вжтрѣ въ Княжеството до старата българска столица, до Велико Търново се за търговията си. — може ли да каже, да нарече единъ отъ тѣзи градища негово отечество?

И колко други таковыи скитници има по *сѣбтоветѣ*, кой съ търговия и замаятъ, кой безъ хлѣбъ!

Ами (да на прости Господъ) Калугеритѣ сѣматъ ли ре, че иматъ отечество? Тѣхното отечество, сами тѣ увѣрватъ, било на небето. Аа! то много добрѣ, отче Пахоміе, но на тозъ свѣтъ азъ питамъ — имашъ ли отечество? . . .

Думата отечество — *патрис* да ли прилича въ устата на единъ Гъркъ, който не само не знае, че е имало нѣбегашъ единъ Милтиадъ, единъ Агезилай, единъ Леонида, но и грѣкѣй езикъ като не знай, та съ турскія едвамъ са разбира. И тѣй самъ са казва Станчо, Пенчо, Бошко (прекръстенъ на Дуко) и други чудни и дивни имена, които въ грѣквата номенлатура на хората не са срѣщатъ, а и самъ не си знае народността и *потеклото*, ами са нарича *Гагаузы* — туй, което други дѣто знаятъ за Милтиада и за другитѣ грѣчески герои, тълкуватъ и претълкуватъ — че било ужъ гомерическо казание „Гагаузи“, останало отъ въспѣтитѣ въ Илиадата *агаи* (храбри) ахейци, писано съ дигамма — *Гагаи*, а въ

грѣкѣя винитъ падежъ множ. число *гагаузы*. — Гледайте за туй въ Илиада подъ буква λ, ст. 213, или въ русскія преводъ на тѣзи поема отъ Н. Гнѣдича пѣс. X, ст. 214—217:

„Сколько ни есть надъ судами Ахейскихъ начальниковъ *агаи*.“

Но тукъ не сѣмъ никакъ тѣзи нашѣ гагаузи (*гагаузы* — храбри), както мждрува единъ отъ тѣхъ и за тѣхъ въ Варна. — Ако е по предположение, много по-вѣроятно ще бже моето — че гагаузитѣ не сѣмъ други, освенъ сѣмнитѣ откобѣшши *Кумани* или *Гаузи*, които едно време преди Р. Хр. минахъ въ Европа прѣвъ Черно Море и са заселиха една часть по тѣзи мѣста, друга часть въ Панонія (Унгарія). Но пакъ остава да каже я г-нъ Дриновъ, я други нѣкой като него историкъ, ако нашето предположение си има мѣстото и може ли да са подкрѣпи отъ Исторіята. . . .

Пардонъ! Азъ са увлѣкохъ много въ разсѣждоніята си по този предметъ, като кръстосвахъ изъ варненскія лабиринтъ-улицы, дордѣ са озовахъ най-подиръ на брѣга край морето *тамъ* катъ щѣха да хвърлятъ кръста безъ владика — отъ двама, че ни единъ днесъ въ Варна! . . . Тамъ и азъ отъ благочестиво чувство побуденъ, хвърлихъ са въ морето наедно съ 15 още *добри хорица* да удовя кръста, ама на ли не ми е работа: то трѣбало члѣвъ тукъ да трае не само на мрза, ами и на юмруцитѣ и на текметата на *ловцитѣ* на кръста! Освенъ него, безмалко щѣше и да ма завлече единъ страшенъ *малазъ* навжтрѣ въ морето. . . . Тѣй азъ щѣхъ да влѣза несумѣнно въ търбуха на нѣкой дѣлфинъ, като пророкъ Іона едно време — въ търбуха на кита; запото азъ макаръ да съмъ кръстенъ нв името му, но не съмъ и пророкъ като него. . . . Пакъ и слѣвъ Христа какви пророци искали? Той на кръста рече и за себе си и за другитѣ пророци: *свършима сѣ!*

Илиѣ четниче и още по-милѣ четниче, — имайте търпѣние моля ако бждите задоволни отъ моята проста разговорка, допѣти азъ ще искамъ туй, което днесъ само наинахъ, а не можихъ да искамъ, защото — виждате я — вѣстникътъ „Свободна България“ е тѣй малъкъ и тѣсенъ, както и сама България сега. . . . Да са потрудимъ сина за неговото или нейно порастване — и тогазъ по-свободничко и помножко щемъ писа на единъ пѣтъ.

Сбогомъ и до недѣля пакъ!

ЮНА.

Варна, на Водокрыши 1881.

Доброджа и Добротичъ.*)

Въ широкъ смисълъ, подъ думата Доброджа са нарича страната, която е съпрѣдѣлна на западъ и сѣверъ съ Дунава, на истокъ съ Черно Море, а на югъ съ Балкана (надъ Варна) и рѣката Табанъ. Старитѣ Гърци наричали Добруджа Малка Скитія, а въ времето на императора Константина Великій Добруджа съставлявала особена областъ отъ Византийското царство, просто подъ името Скитія. На Скитія забѣлжителнитѣ градове сѣ били Томи (при Кюстендже), Нови-оудунъ (Исагча) и Троесмисъ (при Мачинъ). Въ боеветѣ на Римскитѣ императори противъ намественицитѣ отъ Готско потекло, а послѣ противъ Хунитѣ, Аваритѣ, Печенегитѣ и Славянитѣ, често са споменува Добруджа като бойно поле, и, безъ съмнѣние, отъ онѣзи времена сѣ насипитѣ между Кюстендже и Черна Вода. Кolkото за историческѣй мостъ на Дунава при Тулча, той е билъ положенъ преди повдиганіето на насипитѣ, именно отъ Даріа I Хистаспа, въ времето на походитѣ му противъ Скититѣ (515 г. пр. Хр.). Отпослѣ Добруджа била запустѣла, много го-

*) Источники: Българска История Пречека, Чески Научни Словникъ и др.

дини на редъ е била просто пъть на раз-
ни завоевателни народи и театръ на кър-
зави боеве, и най-сетнѣ, въ 650 г. сл. Хр.
е станжала частъ отъ Българското царство,
при което са нарекла *Черна България*. Въ
края на XI-то столѣтіе (около 1090 г.) До-
бруджа отнова паднала въ Византийското
царство, докѣл, най-послѣ, като частъ отъ
второто Българско царство, била завоевана
отъ Турцитѣ (1396 г.)

Названіето Добруджа е отъ края на XIV-то столѣтіе. (У гърците лѣтописци названіето Добруджа ся срѣща най-първо въ списаніето на Халекондила на 1444 г.) Добруджа е наречена тъй по името на нѣкой си Българскій князь *Добротичъ*. Князь Добротичъ (споредъ нѣкои историци *Добричъ*) е билъ онзи мъжъ, когото могъществении болгаринъ Баликъ, който ималъ сѣдалището си въ Карбонъ (днешний Валчикъ), е билъ пратилъ съ хиляда души свои войници, поимъ на императрица Анна (въ 1345 г.) противъ непріателя ѝ Кантакузена. Тѣзи хиляда войника подъ предводителството на княза Добротича и брата му Тодора били първата сила, съ която импоратрицата Анна покорила гърците градове на тракійскій брѣгъ на Цонта. Въ 1357 г. виждаме княза Добротича, слѣдъ смъртта на Балика пълень и самовластенъ управитель на камчійскитѣ мѣста съ Еммона (Емине) и Козякъ (днешинето Казакъ-кюй) до Месемврия. Неговата областъ зависяла испърво церковно отъ Търново, но отпослѣ са присѣдинила къмъ гърцката цариградска патриаршія. Подиръ смъртта на Българскій царь Александра въ Търново (1365 г.) България останала разединена на три части подъ тройца владѣтели: Ивана Шишмана III (въ Търново) Ивана Сразимира (въ Бдинъ) и — Добротича, който станалъ полусамостоятеленъ господарь на всичкитѣ окрѣжия край Черно Море, но подъ върховната власть на Шишмана. Столицата на тая третя (полусамостоятелната) България билъ града Калазерка (при носъ Калиакра). Тая България (Добруджа) са простирала „до тамъ, гдѣто са втича Дунавъ въ морето“. Българскій владѣтель Добротичъ е пренесель отпослѣ столицата си въ Варна. Тука вече Добротичъ е ималъ своя собствена флота и билъ достигналъ до такова могъщество, чтоо неговитѣ кораби са показали (въ 1474 г.) преѣзъ Трапезонтъ, за да са избѣска законний престолонаслѣдникъ Андроникъ Комнинъ и да са турни на трапезонтскій престолъ Михаилъ, сина на Ивана V Палеолога и зетя на самій Добротича. Добротичъ са е билъ повдигналъ и противъ генуезскитѣ колоніи въ Кримъ, но отпослѣ (на 1385 г.) са е помирилъ съ тѣхъ, и слѣдъ малко умрълъ.

Приемника на Добротича билъ „magnificus et potens dominus Ivanco, filius bonae memoriae magnifici dominic Dobordize.“ Наскоро слѣдъ встѣпаніето на бащиний си престолъ, Иванко са е билъ присѣдинилъ къмъ Османитѣ, но подиръ първата и послѣдната побѣда на Югославенската конфедерация надъ пришлицитѣ Азіатци, побѣдата на съединенитѣ Босняци и Сърби при Пличнякъ на Топлица (1387 г.), когато Шипманъ открито са е показали сръбскій съюзнигъ и са е отреклъ да дава обѣщаната военна помощ на Мурата, отказалъ са и Иванко да са покорява на Мурата. Послѣдствие на това, Османитѣ са разгнѣвили най-лѣто и работата досигда до съвършенното покореніе на южнитѣ Славяни.

Въ парантезъ да кажемъ, че България
паднала най-повече отъ междусобнитѣ ѣк-
би не послѣднитѣ си държавни люди, осо-
бенно послѣдствие на враждата между па-
риетѣ Сразимяра и Шишмана. Сразимиръ
не преставалъ да се бори съ Шишмана;
и, Сразимиръ, са е отдѣлил доря и отъ
Брновската патриаршия и подчинилъ зе-
мѣ си на цариградската църква. Срази-
отнелъ на Шишмана даже и Со-

фія, но на 1378 г. той граць наєъ станжъ
похвалестъ на Шишмана, како е билъ
испреди, при раздѣленію на Българія. Сра-
змиру помагала въ раздоритъ влашката
княжеска фамилія. Това именно помаганіе
дало поводъ на войната на Шишмана про-
тивъ Юнѣъ Дана, въ която той послѣдній
умрѣлъ. (За Иванка по-вече отъ горѣказан-
ного не сме споминали нигдѣ; вѣроятно не-
говъ приѣмникъ билъ той Данъ).

Дана наследилъ энергичнѣйшѣмъ братъ Іонъ Мирчо. За Мирча са знае това, че са е билъ съ Баязита, съ когото заключилъ миръ въ полза на постѣднѣй. Мирчо е владѣялъ Добруджа преди началото на 1390 г.; въ тая година той са е подписвалъ *terrarium Dobrodictii despotus et Tristri dominus*.⁴ На 1391 г. Мирчо, като е нападналъ, по съглашеніе съ милоазіатскитѣ владѣтели, Турците, билъ поразенъ и поставенъ въ такова положение къмъ Портата, въ каквото и сръбскій князь Стефанъ Лазаревичъ, т. е. принудилъ са е да плаща данъкъ, да дава войска (помощь), да са явява всѣка година лично при Портата и да принася на султана даромъ дѣвници и пр.

На 1409 г. Виждаме Мирча да са подмилква твърдѣ ниско на Турцитѣ Презъ тая година посрѣиналъ пріятелски на Дунава по-младій Мохамедовъ братъ Муса, и, защото владѣять още нѣколко български придунавски градове, помагалъ му съ всичкитѣ си сили противъ по-старій Баязитовъ синъ властолюбивій Сулеймана. Мирчо умрѣлъ въ 1419 г.

Славянитѣ сръщаме въ Добруджа още въ петій вѣкъ. Въ онова време подъ названіе-то Тракія са разбирали областитѣ Долна Мизія и Сегитія. Старитѣ Българи тоже въ истій вѣкъ са евяватъ въ Добруджа на Ду-нава. На 578 г. Аваритѣ дошли да пома-гатъ на Римлянитѣ именно противъ „про-клетій“ Славянскій народъ. Въ биткитѣ си съ Славянитѣ, Аваритѣ опустошили и раз-грабили Добруджа, но дакийскитѣ Славя-ни останали свободни и самостоятелни. Това сж старитѣ жители на Добруджа! До деся-тій вѣкъ центра на Българското царство билъ постоянно въ долината на Камѣя и равнинитѣ на Добруджа. Власитѣ са спо-менуватъ въ Добруджа само въ 1095 и 1164 г. Кolkото до Турцитѣ, тѣ сж още по-ско-рошни въ Добруджа. Турци първій пкъ са преселили въ Добруджа въ число около 12,000 души отъ Мала Азія на 1263 год., когато Византийцитѣ дали тамъ нѣкоп мѣ-ста на избѣгналій Селѣуцкій султанъ Изе-дина, но слѣдъ малко тѣзи пришелци сж изселили въ Кримъ. Тулча са поменува въ 16-й вѣкъ, както и Исаеца и Килія. Съда-лишето на духовній началникъ на Дубров-ницкитѣ колонии билъ Вабадагъ; тоя градъ още въ 17-й вѣкъ е ималъ 22 квартала

Варна, 1880.

Варна, 1880.

Кр. Пв. Мирскій.

Варненско-Руссенскій же-
лѣзень пѣтъ.

Желѣзни пжтипа са праватъ за улесне-
нїето на търговїята и пжтуванїето на че-
ловѣчеството. По желѣзницитѣ человекъ на-
мѣрва по-добро удобство не само да слѣди
и като са вози съ една бързина. но еше
са лѣбува на онези мѣста, въ които присти-
га и остава слѣдъ себе си: тои съ тѣхъ не
си губи времето, стига по-скоро на желае-
мото мѣсто. Пжтуванїето по желѣзницитѣ
струва много по-евтино нежели съ кола.
Най-голѣмо улесненїе сега даватъ желѣз-
ницитѣ по западната Европа и особено
въ Руссія, въ която человекъ въ вагона има
въ всѣко едно отношенїе, сичкитѣ онѣзи у-
добства, които може да има въ добра го-
стинница: чисто, топло и доста широко и
да си поспи. За приносанїето на стокитъ
днеска са срѣшатъ голѣми приспособленія;
стокитъ бързо и ~~на малко~~ ~~за малко~~
истоварятъ и осъ ~~на малко~~ ~~за малко~~

ТО ИМЪ СТРУВА МНОГО ПЪТИ ПО ЕВТИНО, НЕ-
ЖЕЛИ ДА СЯ ПРИВОЗВАТЪ СЪ БОЛА.

Тѣй ли е и по Варненско-Руссенскій жѣ-
лѣзень пѣтъ? Да ли той представя за насъ
Вългаретѣ тѣзи удобства и леснини, какви-
то представляватъ упоменатитѣ пѣтища
въ западната Европа и Руссія? Съвършен-
но иначе.

Преди 20 години английска една компания по една особенна конвенция заключена съ турското правителство, е устроилъ този път, който занимава едно пространство отъ Варна до Руссе 220 километра, които струватъ (3) мил. тур. лири. Станалъ прескъпъ, защото турско правителство на работитѣ и расходитѣ на комп. не е държало контролъ. То е гарантирувало, ако на случай, този път отъ експлоатацията, губи да уплаща въ годината на стотѣхъ 6/17

Турското правителство първата година, казватъ, че заплатило на поменатата комп. 40 хил. лири, на втората година 20 хил. лири. На конецъ на 1875 год. когато великия везиръ Махмудъ Недимъ обяви несъстоятелността на Турція, прекрати де плаща. Казватъ че новата компан. Хиришъ която купи Г.-Рус. желѣзн. претендирува сега отъ България процентъ за 2 год. отъ дена на освобождението до днеска, на сичко отъ 180 хил. тур. л. Говори са още, че прѣдложилъ на Българскія агенти въ Цариградъ да иди и получи по тази линия надлежитѣ документи отъ високата Порта.

Този път е направен крайно небрежно. Комп. при направата му гледала да излъже от по-вече мили. Той ако беше строен по икономично и да не беше толкова обикаляла, то въ никакъв случай не може да излъже повече от 200 километра и единия километър не можеше да коштува повече от 30 хил. руб. на злато (билети 45 хил. руб. Руските железници днеска единъ верста, когато сж равни мѣстности стават отъ 40—60 хил. руб. ще рече, че Варненско-Русенскій пътъ можеше да стане съ 6,000,000 руб. или 1 мил. л. тур. Този пътъ при сгашкото си устройство не дава таково улеснение на прѣвозеніето на стокиѣ, защото той минава само презъ единъ само градъ — Провадіа.

Вагонитѣ направени ствършено тѣсни и во единѣ са помѣщаватъ по 10 пасажера, което нигдѣ нѣма, чисто като кокошникѣ въ клеткитѣ. Отъ такова състояние често напасажеритѣ по нѣтъ болѣтъ зематъ чрезмѣрно скъпо. Даватъ малко вагони, пото често недостигатъ на пасажеритѣ които сж принудени да сж наемватъ кола и сж утѣвлять. Стоикитѣ отъ Варна за Провадия, Шуменичъ, Разградъ и Русчукъ са изпроваждатъ въ кола, което става поевтино, удобно и скоро. Началникитѣ на станциитѣ злоупотребляватъ. Зематъ по скъпо отъ колкото струва до известна станция, защото цѣнитѣ не сж за това въ билета, като това не може да сж контролира.

Българското правителство отъ тази желѣ-
ница трѣба да се откаже по слѣднитѣ при-
чини: Турція, която гарантирувало този
пътъ сама не плаща и не си изпълнява
задълженіето срѣщу Хирша, дваждъ повече
това задълженіе не може да бѣде обвезно
за Българското Княжество да плаща на го-
дината по 180 хил. л. тур. или 4¼, м. фр.

ИЗЪ ЗАПИСКИТЪ НА Т. Н. ШИШКОВА.

Прощальный час.

Зора на Истохъ са евяла.
Блѣшкѣтъ веч' слънчеви лучи :
Тукъ село все са провѣрвява —
И виждашь всѣхъ да търчи
Слѣдъ баба, бѣдла сиротина,
Да види какъ сина си самъ
Испраща тя за вѣкъ чужбина.
Наука той да учи тамъ.
Тя старостъ никакъ не огажда,
Станала още ч зора

Потрѣби пѣтни му пригажда —
Отъ трудъ са майка не мори!
Навалица тугъ, съѣтъ препълно,
Събрали са жени, дѣца;
Голѣмо мало гледа жално
И сички съ тѣжни, ахъ, сърца!
И ето сичко е готово:
Керванъ стои, конѣ прѣхтиѣтъ,
Да трѣгнатъ искатъ тѣ по-скоро.
Не могатъ, сѣвашъ, да търпѣтъ.
Тугъ виждашъ сѣбѣй дѣе съзи.
При тѣзъ картина жалостна.
Кат' двѣ сърца така набързѣ
Дѣлѣтъ са — случка тягостна!
Горбата сирота унила:
Пристъпъ веднѣждъ,
Вздѣхъне дваждъ;
Очи въ сына си тя вперила
И съзи рони тя мълкомъ
Кат' са раздѣля съ нея онѣ.

Що си печална, майко мила?
Продумва онѣ съ прѣтѣженъ гласъ,
Наука намъ — необходима.
А нѣй и немами у насъ!
Не щѣхми да сме нѣй въ свѣта
За смѣхъ и турски роби,
Но щѣхми съ почетъ на реда
Съсъ другитѣ народи
Да бждемъ пакъ, кат' отнапредъ,
Свободни, силни нѣй отвредъ.
Ако да бѣхми просвѣтени
Съ наука, съ разумъ надарени
Не жали, майко, до'ше време
Кога дома си пакъ азъ дойдъ
Щомъ снѣма туй простако бреме,
Прѣзъ поприще научно пройдъ.

Не жалѣ, синѣо, менъ си бѣдна,
Но жалѣ тебъ, че не отидешъ
Въ земя, коя ако и вродна —
Езика ѿ не ще разбирашъ,
Не щѣшъ вѣч' слуша да звѣнти
Покруено тамъ народно име,
Сърце за него да трепти
Долечъ отъ твойто родно племе.
А немоща съмъ, слаба азъ
Крака ми не държатъ — виждъ.
Да ли ще чуѣ твоя гласъ?
Кога са пакъ завърнешъ!
Учи са, синѣо, до кат' можъ
Въ ума си Бога се имѣй
Пази са да не станешъ лошъ
Да правинъ нишо зло не дѣй.
Почитай старитѣ добри
И не презирай млади зли;
Ти сѣко време не губи
За наука трудъ положи.
На странство чада кат' сѣдѣтъ,
За своя мила родина
Вѣнци ней лаврови плетѣтъ,
Приготвятъ ѿ тѣ бѣднина.
А друга азъ не шѣ награда
Освенъ успѣхи ти добри
За менъ прѣсладки — тѣ отрада,
За Българи, братѣя твои.
Родѣтъ си нѣкагъ не забравяй
И кат' са върнешъ пораспитай
За бѣдната си майка мила
Която та на свѣтъ родица
И безъ баща отгледала.
Ако я жива не намѣришъ,
Стори за нея добъръ поменъ —
Надъ гроба ѿ мраморъ камень
Безъ друго да въздигнешъ. —
И щомъ тя тѣзи дузи рече,
Погледнѣ жално и паднѣ
И дрезгавъ гласъ ѿ са прѣсѣче,
Вѣч' сѣвашъ, че издѣхнѣ.
Дигни са, мале, вѣнѣжъ той,
Керванъ стои, день заминува;
Стани ти, драга и постой
Да си десница азъ цалунѣ.

И щѣше той да продължи
Но го възпрѣхъ тѣжни мисли —
Навика „сбогемъ!“ той на вси,

„О! колко сте ми драми, мили!
Пріятѣли, роднини!
Сърдечно молиж утѣшете
Любезната ми стара майка,
Нагледвайте я, насърчете
Линена отъ подпорка.“ ш.

1861 г. въ Дервентъ (до Търново).

МѢСТНИ НОВИНИ.

Настоящій адресъ испроводенъ предъ единъ мѣсець на Н. Блаженство Бълг. Екзархъ, подписанъ отъ 150 души Българе отъ варн. окръгъ.

Ваше Блаженство!

Ако Българскій народъ е длъженъ нѣкому съ своето си оцѣненіе т. е. съ съхраненіето на своето си съществуваніе, то е на своята свята църковь. Слѣдъ распадѣніето на Българското царство, на неговитѣ представители и на другитѣ негови учени мѣжѣе, единственното мѣсто, въ което останалія народъ можеше да намѣри утѣшеніе и да съхранява своето име и словото славянско, така точно и да храни надѣжди за по-добро бѣдѣще, --- бѣхъ храмоветѣ божіи. Въ тѣхъ са съхраняване въ продълженіе на бѣжковото робство, онази велика нравствена сила, която обори деспотизма и въстанови самостоятелността на българската църковь; а тази самостоятелность бѣше началото и на политическата самостоятелность. Сега, когато българскій народъ трѣба да уварди въ цѣло самостоятелността на своята църковь, както го иска и 39 чл. на Българската конституція, единъ отъ Българската Министри, извѣстній по своитѣ си антирелигіозни убѣжденіи, възнамѣрилъ да пализирува единството на българската църква, послѣдствието на което е и политическото разединеніе на народа.

Като виждаме гибелнитѣ послѣдствія на извѣстній законопроектъ на Българскій преміеръ Цанковъ по църковната частъ, нѣй не неможимъ да не принесемъ на Ваше Блаженство най-искренна благодарность за протеста, който благоволихте да дадете на предсѣдателя на Народното Събрание по поводъ на църковнѣй законопроектъ, които бѣше внесенъ отъ г. Цанкова на разглежданіе въ Нар. Събрание. Молимъ Ваше Блаженство като

блюстителъ на нравата на църквата да недопусните ни най-малкото нарушеніе на единството на нашата църковь. Убѣжденіята на г. Цанкова намъ сѣ твърдѣ добрѣ извѣстни, за да можимъ ни да имаме най-малко довѣріе къмъ распоряженіята му въобще; а по църковнитѣ работи най-вѣчъ. Отъ чловѣкъ, който си пѣколко пѣти измѣнявалъ религіозни убѣжденія неможе да са чака добро за църквата слѣдователно и за нравственото и политическо направленіе на народа. Като са препорѣчваме на Вашата свята молитва, оставаме на Ваше Блаженство най-покорни въ Христа чада.

(Слѣдватъ подписитѣ).

Настоящото писмо на г-на Карановски като помѣствами въ листа си го препорѣчваме на читателитѣ и просвѣщенни Българи. Г-нъ Карановски, находившій са при русскія посланникъ въ Цариградъ, г-на Игнатіева, е премного съдѣйствувалъ въ полза на Българитѣ, неговитѣ заслуги сѣ познати на вси.

Цариградъ, 28 Дек. 1880.

Многоуважаемій г. Каланджи,

Бързамъ да Ви извѣстя, че получихъ любезното Ви писмо съ обявленіето. Радовамъ са, че сте са заели да издавате газетѣ въ сегашнитѣ мѣци времена за полза на Българетѣ. Азъ съмъ увѣренъ, че Вашата почтенность, искренность и Вашійтъ патриотизмъ, извѣстни на Българетѣ, ще да направятъ газетѣ-тѣ Ви интересна за всѣкій читателъ, полезна за много, и ще да я възвисятъ предъ другитѣ издавани въ Българія газети. Особено ми е пріятно, че Ви нѣма да принадлежите на партіи, които сѣ причина на толкови злини въ отечеството ни; но както казвате въ обявленіето, ще да обяснявате работитѣ, ще да казвате истинѣтѣ и ще унѣжвате народа въ прѣгнѣ пѣтъ. Тука чужденцитѣ и ципломатитѣ нѣмаатъ добро мнѣніе за Българетѣ въ княжеството; казватъ: освободиха ги, дадохъ имъ всичко, наредиха ги и тѣ вмѣсто да продължаватъ да са развиватъ граждански, гонятъ са, интригуватъ сички искатъ да ставатъ чиновници, безъ да иматъ понятіе за службѣ и проч. За туй сички въпроси, като санитарнійтъ въ Варна и Балчикъ и други, са рѣшиха противъ Българетѣ, ако Руссія и да поддържа и зашицава създаването си. Много дипломати говорѣтъ, че Българетѣ ще да доведѣтъ работитѣ въ княжеството до иностранны окупациѣ. Сега почти сички държави, освѣнъ Руссіѣ, разумѣва са, мислятъ, че Гърцитѣ трѣба да замѣстятъ Турцитѣ въ Европѣ, а не други никой народъ. Колкото за Румелиѣ държавитѣ сѣ по-благосклонни, защото виждатъ, че тамъ има по-вече редъ, повече стараніе за развитіе на политически животъ. Много увѣряватъ, че бойтъ между Гърція и Турція е неизбѣженъ; Гърція и да не побѣди, се ще спичели, като сѣ всичкитѣ държави расположены въ нейна полза. Азъ мислѣ, че Българете не трѣба да предприематъ нишо противъ Турція, въ тоя случай....

Моля Ви, бждете добри, пращайте ми едно спомошествованіе отъ газетѣтѣ си и друго отъ мое имя пращайте въ Ловечъ

училището; струването щѣ Вій пратя, като намѣря челоуѣтъ, или Зи ми напишете кому да внесе.

Непремѣнно при случай предайте многото ми здравіе на г-на брата Ви.

Вашъ
Каракановскій.

На 10 Януарія са свършиха изборитѣ на варненскій Окр. Съвѣтъ, които дадоха слѣдующія резултатъ:

Василъ Холовичъ	нол.	263	гл.
Сабчо Демирджіевъ	„	262	„
Иванъ Славовъ	„	184	„
Даскалъ Димитръ	„	164	„
Иванъ Черневъ	„	162	„
Петко Корвяковъ	„	122	„
Левтеръ Пага	„	120	„
Стоянъ Карапеновъ	„	185	„
Али Каяджи	„	181	„
Нико Касабовъ	„	106	„
Антонъ Карабатакр	„	120	„

ПОЛИТИЧЕСКІЙ ОТДѢЛЪ.

Относително гръцкій въпросъ, който днесъ занимава политическия свѣтъ, ний четемъ въ московската газета „Русь“ слѣдующето:

„Русія, както и Германия и Англія, са присѣдиниха къмъ предложението на Франция — рѣшеніето на гръцката распра съ Турція да са остави на третейскій съдъ, но спикитѣ държави вече претърпѣха *фiasco*, по отказването и на Портата и на Гърція. Тѣмъ са ново предложение за нови преговори на европеекитѣ държави съ двѣтъ заинтересовани страни, което пакъ не ще бѣде нищо друго, освенъ дипломатическа формула на дипломатическитѣ *via desideria*! Съ друми думи — туй е само новъ приѣмъ на отерочка и забавяне пдушата буря. А бурята ще бѣде. Гърцитѣ сами съ Турцитѣ не могатъ са потѣкми, и Европа, въ такъвъ случай, ще има два пътя за неходъ: или да поръчи на Австрія дѣлото за уреждане и умиряване — което и ще стане, ако въ Англія падне министертвото на Гладстона и са вѣцари пакъ кабинетътъ на Виконсфилда или на торійската партія. Или же — на съвмѣстното движение на европеекитѣ ескадри къмъ Босфора и заплащаньето самія Султанъ, че ще го принудятъ да устжи, на което обаче, трѣба да предположитъ, че Австрія и Германия ще са противятъ съ спикитѣ си сили. Ослабването султановата властъ може да са допустне отъ тѣзи двѣ държави само въ свръската съ пряма полза за тѣхъ двѣтъ. Ликвидацията на турската имперія, по тѣхния планъ, не трѣба да стане никакъ въ полза на христіанскитѣ населенія на Балканскія Полуостровъ, и не за по-голъма слава на Англія, Франция или Русіа, а въ исключителна полза на Австрія и Германия.“

Споредъ вѣст. „Вахтъ“, Портата пратила на своитѣ представители при другитѣ сили съобщение съ слѣдующето съдържаніе:

„Като гледа съ жалость на военнитѣ преговоренія на Гърція да са правятъ съ толкози сила, щото започнаха да са виждатъ заплашвателни толкози за общата безопасность колкото и за спокойствието на Европа. Портата повтаря и сега да каже че тя желае щото въпросътъ да са уравни по миренъ начинъ. А за да са сполучи туй, Портата предлага да са събере пакъ въ Цариградъ нова конференція, и ако са направи туй, тя нема да прибѣгне на военни мѣрки. Слѣдователно турското правителство моли силитѣ да дадатъ съразмѣрнѣ инструкции на посланниците си въ Цариградъ за съставленіето на една конференція.“

Отъ друга страна споредъ една телеграмма пзъ Римъ отъ 1/13 Ян. гръцкійтъ председател на министерскія съвѣтъ и министръ на външнитѣ дѣла г-нъ Кумундуросъ отпрати циркуляръ къмъ представителитѣ гръцки при силитѣ, съ който циркуляръ опровергава претенцията на френскія министръ на външнитѣ дѣла, че рѣшеніята издадени отъ Берлинската конференція не посятъ характеръ на задължително извършване.

При еничко това министрътъ на външнитѣ дѣла въ Франция не ще да изгуби надѣждитѣ си за третейскія съдъ, но съ по-голъма ревность са старае да убѣди силитѣ да поддържатъ постѣжката на Франция.

Изъ Берлинъ пишнатъ на „Нещенската корреспонденція“, отъ 8 Ян., френскійтъ посланикъ при германското правителство, г. Сенъ Валіе, вижда са че има намѣреніе да работи съ дѣятелность. Тѣзи сутриня са прѣсна слухъ въ дипломатическитѣ кръгове, че френскійтъ посланикъ ужъ искалъ щото князь Бисмаркъ да поддържи постѣжката на френскитѣ посланници въ Цариградъ и въ Атина, за да заздравятъ мира на Европа поне за една година. Турція ще отетѣли тутакси странитѣ на Гърція, които тя отъ сега за цѣръв пакъ ще предложимѣсто начертената линія отъ Берлинската конференція. Князь Бисмаркъ, който по свои съображенія устѣхва на г. Сенъ Валіе, обещалъ, казватъ, пріятелско посредство на г-да Де Хатсфелдъ и Радовичъ въ Цариградъ и Атина, но съвременно пзвѣстѣва г-на Сенъ Валіе, че той счита двойната тѣзи постѣжка доста неоснователна или праздна по слѣдствие на раздраженіето, въ което са намѣрватъ двѣтъ интересувани страни. Казватъ даже, че г. Бисмаркъ билъ припурилъ: „много са страхувамъ, че Гърцитѣ са основаха извънмѣрно на обѣщаніята на ваншето

правителство.“ А понеже г-нъ Сенъ Валіе протестира на това, князь Бисмаркъ каза: „позвинете, защото азъ сѣкога смѣвамъ г-на Гамбета съ правителството ванше; но, найсетитѣ толкози са фамиліаризирахъ да считамъ бившія диктаторъ на Туръ, като самовластенъ господаръ на съдбитѣ на Франция, щото туй ма прави да са сумнявамъ въ основателната постѣжка, която ми предлага правителството, което представляватъ.“

— Освѣнъ гръцкія въпросъ занимава европееката дипломатія и въпросътъ на Тунузъ, който отъ день на день става по-серіозенъ и на който рѣшеніето са вижда нито толкози близко, нито пакъ толкози лесно ради важни политически причини, а особено поради съперничеството между Франция и Италия, което отъ много време съществува по този въпросъ.

Преди пѣколко мѣсеца отношеніята между тѣзи двѣ държави са пзстудиха по единъ случай въ Тунузъ съ дипломатическитѣ агенти на тѣзи двѣ държави относително добиваніе преимущество за желѣзень пать, за което са надварѣха една френска и една италианска компания.

Истината е, че този въпросъ за желѣзень пакъ бѣше протѣ единъ предлогъ, а главната причина на туй съперничеството между Франция и Италия са отнѣся къмъ политически пѣля.

Много европееки вѣстници отдаватъ на този въпросъ голѣмо политическо значение, а иѣкои го комбиниратъ съ пѣлія источний въпросъ и даже съ новія този въпросъ (на Тунузъ), тѣ си обясняватъ послѣднѣето поведеніе на Франция съ гръцкія въпросъ. Иѣкои виенски и парижски органи виждатъ въ него пакъ прѣста на Бисмарка.

Споредъ послѣднитѣ познани, третейскійтъ съдъ съвършенно не са сполучи.

ЗА РУСКИТѢ ФИНАНСИИ.

Въ Русія вхтрѣ въ имперіята въбрашени на земене и даване ставаше и сега става съ книжни пари, отъ вхтрѣшенъ господарственъ кредитъ, който бѣше отъ 700 мил. фр. а въ войната той достигна до 1275 мил. руб. книжни. До войната помпимперіалъ са купуваше съ книжни 6 руб. 20 коп. А слѣдъ войната са купуваше съ 8 руб. Конечно русскій кредитъ падна отъ голѣмото число на книжнитѣ руб. катто стана причина на войната за освобожденіето на Българитѣ. Ще рѣче, че освобожденіето на Българитѣ струва на Русія освѣнъ убититѣ и прѣ. 675 мил. руб. книжни.

Преднія финансовія министръ Г. са замени съ чистотъ Руспинъ Абоза,

който направи слѣдующитѣ распоряженія. Ще са уплатятъ 475 хил. руб. въ теченіе 8 год. т. е. сѣка година по 50 хил. руб. Това распоряженіе има това благоприятно вліяніе на финансовата частъ щото изведоужъ курса на книжнитѣ рубли са увеличи, а на златото умаля. Полуимперіяла за който трѣбаше да са плати 8 руб. а сега може да са купи съ 7 р. и 80 к. съ книжни рубли. Вѣрва са обаче, че курса на златото ще пада и може да стигне както бѣше до войната.

Послѣдні новини.

Цариградскій в. *Мониторъ* пише:

„Извѣстіята отъ Албанія не сж съвършено ясни. Дервишъ наша трѣгна изъ Шкодра, но отъ телеграмитѣ не става явно ако той ще заведе войската си къмъ Янина или по-напредъ ще дойде лично въ Цариградъ за да приѣмне отъ рѣцѣтъ на Султана ордена „Нисанъ-Имтиязъ“. Въ Призренъ са продължава раздраженіето на духоветѣ и вижда се, че войската била принудена да прибѣгне къмъ оръжіята за въстановленіето на тишината, и тъй станало малко едно сбиванье. Слѣдъ туй са научили отъ твърдѣ вѣрнѣ источники, че движеніето на Албанцитѣ въ Призренъ е много важно и че много отъ тѣхъ сж зели участіе. Понеже телеграфическитѣ жици сж пресѣчени, не е възможно да имамъ положителни извѣстія; но Портата е извѣстена, че повече отъ десетъ хиляди души са намѣрватъ подъ оръжія; призренскій валія, както са вижда, е въ рѣцѣтъ имъ, и не може да употреби както-трѣба войската която има подъ свое расположение. Твърдѣ е вѣроятно, че Албанцитѣ сж вече ступали на желѣзницата отъ Скопїя до Митровица.“

— Отъ Цетинѣ пишатъ, 12 Януарія, на виенската „Политическа корреспонденція“: че, ако не са случатъ важни политически събитія, князь Николай ще отиде на пролѣтъ въ Петербургъ, което пжтуванье той отъ много време ималъ на ума си.

— Изъ Софія пишатъ: че, по празника на първїя денъ отъ годината нашитѣ възлюбленїи Князь пратилъ поздравителни телеграми къмъ Царя-Освободителя, къмъ грѣцкія Кралъ и къмъ Князевѣтъ сѣрбскїи и черногорскїи. Отъ същото мѣсто извѣстятъ, че нашето правителство натоварило една англїйска търговска Кора да насѣче монети за три милиона и половина франка (3 мил. 500,000), сумма която е назначена да сѣтъ и новата монетна единица. Колкото за сребърна или златна монета не са чува още нищо.

ТЕЛЕГРАММИ.

Лондонъ 19 Януарія. Ужасна буря станъ вчера съдружена съ много снѣгъ по сичката Англія. На много брѣгове са случиха голѣми морски бѣди, дѣто много хора са изгубиха, а въ много мѣста наводненїята причиниха голѣми врѣди.

Лондонъ 20 Януарія. Туркоманитѣ на 14 т. направиха другъ отчаянъ излазъ съ войска но били отблъснати. Генералъ Скобелевъ съвършенн ообсади крѣпостта.

Кіевъ 20 Януарія. Полицията секвестира единъ пакетъ съ программы отъ крайна терорическа партія, която обявява пожари и убїйства! Чрезъ тѣзи мѣрка полицията сполучи да открие единъ депозитъ отъ оръжія --- револвери, ножове и брадвї --- машини и оръдія за правеніе фалшиви пашпорти и една тайна типографія. Въ тѣзи типографія намѣриха са 128 еземплари прокламаціи които щели да распръснатъ слѣдъ като убїятъ началника на крѣпостта въ Кіевъ. Проектътъ не сполучи споредъ откритїето на туй страшно съзаклатіе.

Берлинъ 22 Януарія. Сичкитѣ почти сили приѣха за основа послѣднѣто предложеніе на Портата относително грѣцкія въпросъ. Богато сичкитѣ сили ще пристѣпнѣтъ на туй предложеніе ще искатъ да са споразумѣтъ за начина на дѣйствието. Вѣроятно е, че ще искатъ отъ Портата по-напредъ да покажи послѣднитѣ си устѣжия, които тя е рѣшена да направи на Грѣція.

Лондонъ 24 Януарія. В. *Таимс* пише: „Съхраненїето на мира зависи отъ съгласїето на държавитѣ: Англія не ще отрече своитѣ приятелски заслуги, но тя не иска да вземе върху си никаква отговорностъ въ случай на война, на която послѣдствїята ще паднатъ върху онзи народъ който първїи истегли саблята. Ако Грѣція дѣйствува сама не трѣба да са оплаква въ тоя случай че са е надѣвала на собственитѣ си сили. Грѣція може да поиска посредството на Европа и нищо повече; сегашното състояніе на работитѣ не позволява Англія да иде по нататъкъ.“

Лондонъ 22 Януарія. В. „Стендардъ“ увѣрва, че Германія и Франція сж съгласни за грѣцкія въпросъ.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЪ

Дирекціята на Варненската Реална Гимназія публично благодари на Г-на Кр. Ив. Мирски за дѣто има добрината да подари на училището една кутія зоологически колекції (coleoptera) както и на Г-на учителя Райнова за 20-тѣхъ планши отъ цвѣтницитѣ на по-главнитѣ ботанически групи.

Директоръ: Пенчовъ.

За да са отпечатва вѣстника по-добрѣ, редакціята си е наръчала въ Одесса нови букви, съ които и вѣстника да са реди за напредъ и нѣкои още книги да можѣтъ да са печататъ.

Отъ Редакціята.

РЕДАКТОРЪ-ИЗДАТЕЛЪ П. КАЛЯНДЖИ.

ОБЯВЛЕНИЯ.

ОТЪ РЕДАКЦИЈТА

Дадена е да са печати нова една книга, подъ заглавїе:

ХУБАВА ПЕДЪЛКА

или

БЪЛГАРИЯ ПОДЪ ТУРСКОТО ИГО, 1856

Драма въ 5 дѣйствїя

отъ

Т. М. Шишкова.

Биографичен Директоръ на Варнен. Реално Училище

Като съвременно литературно произведение, реченната Драма ще са напечатъ цѣла и въ подлинникъ на в. *Свободна България*. Нїй си задържами правото да направимъ нашитѣ за нея оцѣненїя, слѣдъ отпечатванїето ѝ.

ИЗВѢСТІЕ

Българско-Русско търговско общество има честта да извѣсти на почитаемата публика, че докара отъ Русіа разни русски стоки, както: разни офицерски и сѣлдатски вѣщи, сукна, захаръ на глави и наръзанъ, чай на фунтове, свѣщи Стеаринови Невски, самовари, икони, хайвери, брашна, калчица, важа бѣли и катраняни, разни напитки и разни вѣщи отъ Варшавско сребро. Цѣни умѣрени.

Обществото приѣма и разни поржкї комисіонни и експедиціонни.

Магазіята са намира наредъ съ военїята складъ на брѣга на морето близо до Агенството на Рус. Общ. Пар. и Торговлѣ.

Варна, 11. Декемврий 1880.